

ni, akkor azt a valakit kell befogadnom, aki *most* lép elélem. Minden változásával, minden újdonságával együtt. Sőt! Elsősorban azzal együtt. Különböző újratalálkozásunk pályája túlhalad és megtörik. Éppígy, katonatársamtól sem kérhettem volna számon — több év civiltörténet után — az eggyel korábbi arcát. Most már sejtek valamit abból, mi lehetett volna újratalálkozásunk kapuja. A teremtés óta kijelölt főbejárata.

Olvassuk Jézusról, hogy növekedett korban és bölcsességben, Isten és az emberek előtt. Más volt az arca Betlehemben. Más volt, amikor a tanítványaival járt. Ismét más volt a kereszten, és megint más a kenyér és a bor színében.

Jézus körül mindig lesz mozgás. Sokan csatlakoznak és sokan lemorzsolódnak. Bizonyára mindenkinek megvan a maga elképzelése. És ahogy Jézus előre tart, úgy mozdul el körülötte az ember hozzáállása — egészen a pálcatorésig.

Jézus pedig csak megy és megy. Találóaan jegyzi meg róla János evangélista, „ismerte mindnyájukat, és nem szorult rá, hogy bárki is felvilágosítsa az emberről. Tudta ő, mi lakik az emberben” (Jn 2,24b-25).

Jézus ma sem tesz ki magáért. Eltelt kétezer év. *Ő ugyanaz tegnap, ma és mindörökké* (Zsid 13,8). És milyen könnyű mégis elszalasztanunk.

Kell bátorság ahhoz, hogy valakit elkísérjünk. Befogadjuk őt, szüntelen változó és alakuló arcával együtt. Abban az állapotában, ahogyan előttünk lépdél — egy életen át.

Sokan mondják, mennyire más volna, ha Jézus egyszer csak ismét köztünk járna. Szerintem nem volna más. Mert ha össze is futnánk? Megtorpannánk vajon? Vagy (más arcra várva) menénk tovább?

Talán egyszer mégis összefutunk. Beülnénk egy közeli kávézóba. Hirtelen (mint a tiszték az áramszünettel) nem tudnánk egymással mit kezdeni. De már egyikünket sem zavarná. Csak könnyökölnénk boldogan. És lányos zavarunkban elbabrálnánk a kávécsészéinkkel.

Találkozás egy műalkotással

HORKAY HÖRCHER
FERENC
esztörténetész

Életünk folytonos várakozásban telik. Mióta eszmélkedni kezdünk, bennünk van ez az érzés. Annak biztos tudata, hogy ha még ezt vagy azt képesek vagyunk megtenni, ha még ezen vagy azon a küszöbön sikerül átjutnunk, utána majd bekövetkezik az, amire vá-

runk. Biztosak vagyunk benne, hogy el fog jönni. Hogy meg fog történni. Ahogy az Írásban áll, a próféták megjövendölték, a pázstorok megérezték, a napkeleti bölcsek megkeresték. Mindnyájunkra vár még ez a találkozás. Még itt, a földi életben. A pillanat, amire majd ráismerünk, mert pontosan olyan, amilyennek várjuk.

Talán fáradtan lefekvéshez készülődünk már éppen, kissé törődött, vagy nagyon is kiábrándultan, amikor éles hangon megszólal a telefon, és valaki egyszerű szavakkal belemondja a hallgatóba. Az üzenet, amire azóta várunk már. Vagy napsütéses balatoni nap lesz, a nyárfák között zizeg a szél, a partról távoli ricsaj hallatszik, és ahogy ballagunk az állomás felé, valaki szembejön. Egy alak, olyan ismerős, mintha vele éltük volna le az életünket, pedig sohasem láttuk még, egy arc, olyan szelíd, mint a lelkiismeret, és megáll, egymásra nézünk, és tudjuk. Ő az. És ez a pillanat, amire vártunk. Eltéveszthetetlen volt.

Nem is találkozás lesz az, inkább viszontlátás. Mindnyájunkban ott lakik egy tékozló fiú, akinek minden siralmas bűne, minden eltékozolt mozdulata erre a pillanatra várt, amikor befordulunk az utcánkba, a mi utcánkba, már látszik a ház, az ablakon át kiszűrődik a benti meleg fény, itthon vannak, igen, ahogyan elképzeltük, de hányszor elképzeltük, és akkor már tudjuk mi is, hazaérkeztünk.

Úgy gondolom, a ráismerés ilyesfajta érzése telít el bennünket, amikor egy műalkotással szembesülünk. Pontosán ilyen súlya, ilyen elementáris ereje van annak a találkozásnak, amikor egy műalkotásban ráismerünk Istenre. Isten áldotta tehetség, szokták mondani régebben azokra a művészekre, akik képesek voltak műveik által ezt az érzést felkelteni bennünk. Akiknek a keze alól olyan tárgyak kerültek ki, melyek életre keltek, hogy megszemélyesítsék Őt. Annyiban minden műalkotás kép, amennyiben képes megjeleníteni azt, ami nincs ott. Amennyiben ráismerünk benne arra, akit addig elképzelni se tudtunk.

Egy igénytelen, lecsupaszított kép egy pár használt cipőről. Semmi különlegesség, semmi furcsaság: úgy ábrázolja tárgyát, ahogy azt a legegyszerűbben lehet. De az ábrázolás révén képes feltámasztani egy embert, egy emberi sorsot, s az egyszeri, esendő emberi sorsban a megszenteltet, a kegyelemben részesülőt. Végül, ha van erőnk végigkövetni az értelmezés nagyon is meredek útján, e tárgyban ráismerünk mindennek csak jelzett halomnyi szenvedésnek az értelmére is, és akkor felragyog valami, annak a megszentelő kegyelemnek a forrása is, amely a képet élteni.

Erre a csodára azért képes a művészet, mert olyan tárgyakat alkot, amelyeknek több arca van. Minden műtárgy megformált anyag, ennyiben egyszeri, mulandó és esetleges. Ugyanakkor minden műtárgy több is önmagánál, egy emberi akarat, terv megvalósulása, üzenet, gesztus. Csodáljuk a képességet, a született tehetséget, mely képes a vak anyagba lelket lehelni, hogy a tárgy

révén tudja kimondani azt, amit mondani szeretne. Ám ez sem az utolsó arca a műnek, ez sem az utolsó héja a hagymának. Legbelül, a feltáratlan mélyben, ahol ijesztő árnyak laknak együtt kimondhatatlan sejtelmekkel, van valami, amire a néző, ha úgy tud nézni a néma tárgyra, ha hajlandó beleásni magát a látványba, ráismerhet. Minden befogadás egyszeri alkalom, megismételhetetlen. Egy unalmas délután minden cél nélkül rápillantunk egy százszor látott képre, és mintha ez is ugyanaz a kép lenne, melyet már rég megszoktunk, elfelejtettünk, leírtunk, hirtelen felizik. Nincsen rá semmiféle magyarázat, csak nézzük, kövé dermedten, és elfelejtünk minden iskolában tanult tudományt, mert most személyes ügyünkről van szó. Ez a különös ráismerés a műalkotással való találkozás igazi értelme.

KALÁSZ MÁRTON
költő, műfordító

Találkozás

Ma már nem lepődnék meg annyira a válaszon, amit akkor történetemre kaptam. Sikerült másra, magamra, a világra vonatkozóan, úgy hiszem, bőséges tapasztalatot szerezni érvényéről, a válasz lehetséges igazáról. A válasz akkor az volt, így hangzott annak szájából, akivel történetemet, életem megrendítő emlékét megosztani akartam: „A fölülelemkedés, akár való, akár vélt sérelemről, előítéletéről, pusztá indulatról van is szó, nem egyszerűen megbocsátás, megbékélés, belenyugvás, nagylelkű beismerés — az én szememben nem is csak a legkülönb emberi erény. Csoda, minden tulajdonságunk a jóra való összefogása, s ezzel találkozunk a legfőbb emberi jóval”. Amióta ezt a választ ismerem, s töprengek rajta, előfordul, hogy néha nehezen mondanám, mondom el a történetet, úgy érzem. S egyszerűen él bennem a kényszer, hogy újra meg újra elmondjam. Főlnagyítva is akár, saját megrendült emlékezetem szerint igazítva — bár olyan, nincsen igazán mit nagyítani rajta. Tudtam annyit, akinek történetemet akkor elmondtam, annak életéről is, hogy válaszát megalapozottnak, mélységét föltárni nem kívánóan hitelesnek vegyem.

Utazom egy évben egy idegen városba, barátom révén, akivel együtt utazunk, találkozom valakivel. Csak annyit tudok róla, hogy barátom barátja. S hogy első pillanatban kivételesen rokonszenves, kicsit irigylem is barátomat a láthatóan szép s fesztelen beszélgetésért. Az élmény V. belvárosában engem, a tartózkodó alkatút is, hirtelen könnyeddé, mindent el- és befogadóvá tesz. Szinte a délután így telik — s két napra rá barátom háta mögül úgy sietek be egy városzéli lakás ajtaján, kihallva az előszobába a folszabadult s általam nem beszélt nyelven zajló hangoskodást,